

2017 m. liepos 1 d. Lietuvoje veikė 71 kredito unija. Veikiančios kredito unijos ataskaitinę datą, kaip ir praėjusio ketvirčio pabaigoje, vienijo 162,8 tūkst. narių.

2017 m. antrąjį ketvirtį kredito unijų turtas sumažėjo 1,3 proc. ir, pateiktų 2017 m. liepos 1 d. ataskaitų duomenimis, sudarė 641 mln. Eur, arba 2,4 proc. bankų sistemos turto (prieš metus – 2,7 %). Kredito unijų sektoriaus turto apimties pokytį lėmė toliau reikšmingai menkstantys indėliai žemdirbius vienijančiose kredito unijose.

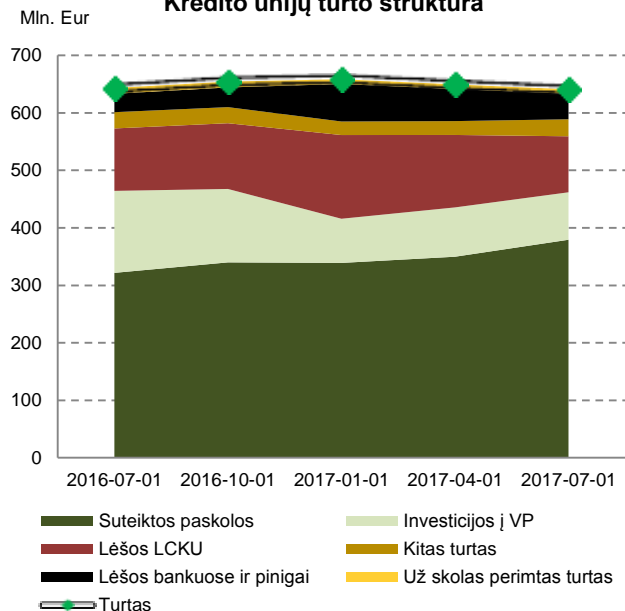
Kaip matyti iš paveikslo, 2017 m. antrąjį ketvirtį mažėjo kredito unijų lėšos LCKU, lėšos bankuose ir pinigai, investicijos į vertybinius popierius (VP), o suteiktos paskolos, ataskaitinę datą sudariusios reikšmingiausią turto dalį, augo.

Analizuojamo laikotarpio pabaigoje kredito unijos savo nariams buvo suteikusios paskolų už 379,3 mln. Eur. 2017 m. antrąjį ketvirtį kredito unijų suteiktos paskolos padidėjo 29,5 mln. Eur, arba 8,4 proc., o jų dalis kredito unijų sektoriaus turte – 5,3 proc. punkto ir sudarė beveik 60 proc. kredito unijų sektoriaus turto. Kredito unijų nariams fiziniams asmenims suteiktos paskolos aptariamam laikotarpiui padidėjo 23,6 mln. Eur, tačiau jos augo kiek lėčiau negu paskolos juridiniams asmenims. Spartesnis paskolų juridiniams asmenims augimo tempas lėmė tam tikrus paskolų portfelio struktūros pokyčius – ilgą laiką mažėjusi asocijuotiesiems nariams (daugiausia juridiniams asmenims) suteiktų paskolų dalis paskolų portfelyje padidėjo ir ketvirčio pabaigoje sudarė 19,5 proc.

Atsižvelgdamos į atlikto turto kokybės vertinimo rezultatus, kredito unijos stiprino paskolų užtikrinimo priemones, susigrąžino blogas paskolas ir ėmėsi kitų priemonių, kurios padėjo 4,5 proc. (iki 18,9 mln. Eur) sumažinti specialiuosius atidėjinius (galimiems paskolų nuvertėjimo nuostoliams padengti). Didėjant paskolų portfeliui, o specialiesiems atidėjiniams menkstant, jų ir paskolų santykis sumažėjo 0,5 proc. punkto (iki 4,8 %). Augančiame paskolų portfelyje sumažėjo ir neveiksnių paskolų dalis, tačiau paskolų, kurių skolinius įsipareigojimus vėluojama vykdyti ilgiau negu 60 dienų iš eilės, kredito unijose toliau daugėjo. Aptariamą laikotarpį minėtų paskolų suma padidėjo 3,2 mln. Eur, o jų bei už skolas perimto turto ir visų paskolų santykis sumažėjo 0,2 proc. punkto ir ketvirčio pabaigoje sudarė 11,9 proc. **Tai rodo, kad kredito unijų nariai laiku nevykdo įsipareigojimų, todėl ateityje, sumažėjus paskolų vertei, kredito unijos gali patirti su tuo susijusių išlaidų.**

Kredito unijų investicijos į VP mažėjo ir analizuojamo laikotarpio pabaigoje sudarė apie 60 proc. prieš metus buvusio portfelio. 2017 m. antrąjį ketvirtį kredito unijų investicijos į VP sumažėjo 3,2 mln. Eur (iki 82,6 mln. Eur) ir sudarė 12,9 proc. kredito unijų turto. Pateiktų ataskaitų duomenimis, kredito unijų sektoriaus VP portfelis valdomas pagal Kredito unijų investavimo į ne nuosavybės vertybinius popierius taisyklių (toliau – Taisyklės) reikalavimus. Visos kredito unijos laikėsi Taisyklių reikalavimo dėl VP portfelio dalies balansiniame turte dydžio – ketvirčio pabaigoje VP nesudarė daugiau kaip 35 proc. jų balansinio turto. Kitų Taisyklių reikalavimų vykdymo užtikrinti nepavyko keturioms kredito unijoms: vienai – dėl vidutinės VP portfelio modifikuotos finansinės trukmės, žemesnio reitingo Europos Sąjungos šalių vyriausybės VP koncentracijos ir koncentracijos į vieno žemesnio reitingo emitento VP, o trims – dėl vidutinės VP portfelio modifikuotos finansinės trukmės. Kaip minėta ankstesnėje apžvalgoje, kai kurių kredito unijų VP portfeliai netinkamai diversifikuoti pagal terminus, todėl, pardavusios dalį turimų VP, jos gali patirti sunkumų (dėl ribotos trumpo termino VP pasiūlos), susijusių su vidutinės finansinės modifikuotos trukmės reikalavimo vykdymu. **Atsižvelgiant į tai, kad nuo 2017 m. gruodžio 31 d. vidutinė VP portfelio modifikuota finansinė trukmė neturės būti ilgesnė kaip 2 m., siekdamas užtikrinti minėto reikalavimo vykdymą, kai kurios kredito unijos privalės pertvarkyti visą turimą VP portfelį.**

Kredito unijų turto struktūra

Šaltinis: Lietuvos bankas.

Pagrindinis kredito unijų finansavimosi šaltinis ir toliau yra priimti indėliai, kuriais buvo finansuojama beveik 90 proc. turto. Kaip minėta, kredito unijų priimti indėliai 2017 m. antrąjį ketvirtį sumenko 19,5 mln. Eur (3,4 %) ir 2017 m. liepos 1 d. sudarė 561,3 mln. Eur. Šių indėlių portfelio pokytį nulėmė padidėjęs lėšų poreikis, susijęs su žemės ūkio darbų sezonu, žemdirbių vienijančiose kredito unijose. Bendrą aptariamo laikotarpio indėlių portfelio sumažėjimą lėmė 22,5 mln. Eur (iki 135,9 mln. Eur) sumenkę neterminuoti indėliai. Terminuoti indėliai, laikotarpio pabaigoje sudarė tris ketvirtadalius visų kredito unijų priimtų indėlių, padidėjo 3 mln. Eur. Pateiktų ataskaitų duomenimis, kredito unijų sektoriuje už 12 mėn. trukmės indėlius eurais ir toliau daugiausia buvo siūlomos ne didesnės negu 0,8 proc. metinės palūkanos, tačiau kai kurios kredito unijos, siekdamos sukaupti lėšų kreditavimui ar VP įsigijimui, už šiuos indėlius siūlė 1 proc. ir didesnes palūkanas. Kaip paprastai, didžiausią indėlių portfelio dalį (96,9 %) sudarė fizinių asmenų indėliai, nes pagal susiklosčiusį ilgametį įprotį gyventojai renkasi indėlius kaip lėšų taupymo ir investavimo priemonę.

Kredito unijų pajinis kapitalas 2017 m. antrąjį ketvirtį padidėjo 1,2 proc. ir ketvirčio pabaigoje sudarė 57,9 mln. Eur. Pajinio kapitalo pokytį nulėmė kredito unijų, ketinančių tapti specializuotais bankais, pajinio kapitalo padidėjimas. Kredito unijų pateiktais duomenimis, tvarūs pajai, kuriais dengiami kredito unijos patirti nuostoliai, aptariamo ketvirčio pabaigoje sudarė 38,2 proc. pajinio kapitalo, arba 15 proc. punkto daugiau negu 2017 m. balandžio 1 d.

Pateiktų ataskaitų duomenimis, 2017 m. pirmąjį pusmetį kredito unijų sektorius dirbo pelningai. Nuo metų pradžios 48 kredito unijos uždirbo 2,9 mln. Eur pelno, tačiau 23 kredito unijų patirtas nuostolis (2,4 mln. Eur) sumažino pelną iki 0,5 mln. Eur (2016 m. pirmąjį pusmetį kredito unijos uždirbo 0,3 mln. Eur pelno). Geresnį 2017 m. pirmojo pusmečio veiklos rezultatą lėmė tai, kad kredito unijų patirtos išlaidos mažėjo sparčiau negu pajamos (palyginti su 2016 m. tuo pačiu laikotarpiu, išlaidų patirta 14 % mažiau, o gautos pajamos yra mažesnės 12 %). Kaip paprastai, didžiausią kredito unijų pajamų dalį (78 %) sudarė palūkanų pajamos, iš jų 95 proc. – už nariams suteiktas paskolas. Didžiausią ataskaitinio laikotarpio kredito unijų sektoriaus išlaidų dalį (62 %) sudarė operacinės išlaidos, kurios, palyginti su praėjusių metų tuo pačiu laikotarpiu, buvo 5,1 proc. mažesnės. Nors šių išlaidų dalis visose išlaidose sumenko 1 proc. punktu, tačiau joms padengti teko didesnė menkstančių pajamų dalis (palyginti su 2016 m. pirmuoju pusmečiu, ši dalis padidėjo 4,5 proc. punktu – iki 59,1 %). Daugumai kredito unijų mažinant už indėlius mokamas palūkanas, 2017 m. pirmąjį pusmetį sektorius patyrė 13,4 proc. mažesnes palūkanų išlaidas negu per 2016 m. tą patį laikotarpį, tačiau šios išlaidos, kaip ir praėjusiais metais, sudarė ketvirtadalį visų išlaidų. **Todėl, mažėjant pajamoms, kredito unijoms labai svarbu įvertinti patiriamas išlaidas ir siekti teigiamo veiklos rezultato, svarbaus stiprinant tvarų kapitalą.**

Pateiktų 2017 m. liepos 1 d. ataskaitų duomenimis, kredito unijų sistemos kapitalo pakankamumo rodiklis sudarė 19,29 proc. (normatyvas – 13 %), likvidumo rodiklis – 44,41 proc. (minimalus reikalaujamas – 30 %). Ataskaitinę datą veiklos riziką ribojančių normatyvų nevykdė 11 kredito unijų:

- Palangos kredito unija, kredito unija „Vilniaus kreditas“ ir kredito unija Centro taupomoji kasa nevykdė kapitalo pakankamumo ir didžiausios paskolos sumos vienam skolininkui normatyvų;
- kredito unija „Sūduvos parama“, Klausučių kredito unija, kredito unija „Moterys taupa“, Trakų kredito unija, Kvėdarnos kredito unija, Varėnos kredito unija, Namų kredito unija ir kredito unija „Baltija“ – didžiausios paskolos sumos vienam skolininkui normatyvo.

Minėtų kredito unijos veiklos riziką ribojančių normatyvų nevykdymą lėmė kapitalo trūkumas, susidaręs (arba padidėjęs) dėl patirtų kredito unijoms reikšmingų išlaidų (kai kurioms – dėl išlaidų, susijusių su turto kokybe). **Atsižvelgiant į tai, kad ne visų kredito unijų turto kokybės vertinimo procesas užbaigtas, kapitalo stiprinimas daliai kredito unijų ir toliau yra vienas iš svarbiausių strateginių tikslų.**

2017 m. trečiąjį ketvirtį kredito unija „Sūduvos parama“, Varėnos kredito unija, Namų kredito unija, Trakų kredito unija, Kvėdarnos kredito unija ir Palangos kredito unija pateikė informaciją, kad padėtų ištaisė ir vykdo veiklos riziką ribojančių normatyvus. Kai kurioms kredito unijoms nustatyti individualūs terminai, iki kurių jos privalo užtikrinti veiklos riziką ribojančių normatyvų vykdymą. Kredito unijoms, nevykdančioms veiklos riziką ribojančių normatyvų ir nesiėmusioms priemonių normatyvų vykdymui užtikrinti, Lietuvos bankas taiko Lietuvos Respublikos kredito unijų įstatyme numatytas poveikio priemones.

Pažymėtina, kad Lietuvos banko svetainėje viešai skelbiama informacija apie kiekvienos kredito unijos metų ir kiekvieno ketvirčio pagrindinius veiklos rodiklius ir veiklos riziką ribojančių normatyvų vykdymą (<http://www.lb.lt/lt/pagrindiniai-kredito-uniju-sektoriaus-veiklos-rodikliai>).

Kredito unijos 2017 m. turi pasirengti visų kredito unijų sektoriaus reformą įgyvendinančių įstatymų nuostatų įsigaliojimui nuo 2018 m. sausio 1 d. Vienas iš pagrindinių žingsnių vykdant Lietuvos Respublikos Seimo patvirtintą kredito unijų sistemos pertvarką buvo visų kredito unijų turto kokybės vertinimas, jo rezultatai 2017 m. balandžio mėn., gavus 69 kredito unijų iš 72, įskaitant LCKU, sutikimus, buvo paskelbti viešai. Kiekvienos unijos turto kokybės vertinimo rezultatus, informaciją apie 2017 m. balandžio 1 d. kapitalo pakankamumo rodiklį, kurį ataskaitose nurodė kredito unijos, ir apie turto kokybės vertinimo proceso statusą galima rasti Lietuvos banko svetainėje (<http://www.lb.lt/uploads/documents/files/musu-veikla/Finansinis-stabilumas/Kredito%20uniju%20reforma/KU-turto-kokybes-vertinimas-kapitalo-pakankamumo-rodiklis.pdf>).

Atsižvelgdamas į tai, kad priimtais naujais įstatymais numatytos reformos įgyvendinimas mažina šiame sektoriuje kylančias rizikas, Lietuvos bankas 2017 m. balandžio mėn. patvirtino Kredito unijų kapitalo pakankamumo normatyvo apskaičiavimo taisyklių, kurių kredito unijos privalės laikytis iki 2017 m. gruodžio 31 d., pakeitimus. Be to, 2017 m. birželio mėn. Lietuvos bankas patvirtino naujus kredito unijų veiklos riziką ribojančius normatyvus, o liepos mėn. – naujas Kredito unijų kapitalo pakankamumo skaičiavimo taisykles ir kredito unijų priežiūrai skirtų ataskaitų formas. Nauji reikalavimai įsigalios nuo 2018 m. sausio 1 d.

Priedas. Kredito unijų sektoriaus veiklos rodiklių kaita

Eil. Nr.	Rodiklis	Suma, mln. Eur			Pokytis, %	
		2016-07-01	2017-04-01	2017-07-01	2017 m. II ketv.	per metus
1	Turtas	643,3	649,5	641,0	-1,3	-0,4
2	Pinigai	3,6	3,8	3,7	-2,6	2,8
3	Lėšos bankuose	28,4	51,9	40,7	-21,6	43,3
4	Lėšos LCKU	108,6	126,0	97,4	-22,7	-10,3
5	Vyriausybų VP	142,7	85,8	82,6	-3,7	-42,1
6	Suteiktos paskolos	321,7	349,8	379,3	8,4	17,9
7	Specialieji atidėjiniai paskoloms	18,9	19,8	18,9	-4,5	-
8	Specialiųjų atidėjinių paskoloms ir paskolų santykis, %	5,6	5,3	4,8	-	-
9	Įsiskolinimai LCKU	17,3	10,4	18,4	76,9	6,4
10	Indėliai	563,9	580,8	561,3	-3,4	-0,5
10.1	Kredito unijų narių ir asocijuotųjų narių	561,5	577,8	557,8	-3,5	-0,7
11	Pajinis kapitalas	57,8	57,2	57,9	1,2	0,2
12	Einamųjų metų pelnas (nuostolis)	0,3	0,3	0,5	-	-

Šaltinis: Lietuvos bankas.